

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 17.11.1971, sp. zn. 2 Cz 60/71, ECLI:CZ:NS:1971:2.CZ.60.1971.1

Číslo: 51/1972

Právní věta: Právo družstevného užívania pozemkov, ktoré boli združené do spoločného družstevného hospodárenia, smrťou vlastníka pozemkov bez ďalšieho nezaniká treba vykonať majetkové vypořádanie medzi dedičmi zomrelého družstevníka a družstvom podľa ustanovení § 58 až § 60 zákona č. 116/1966 Zb. o jednotných roľníckych družstvách.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 17.11.1971

Spisová značka: 2 Cz 60/71

Číslo rozhodnutí: 51

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dědění, Jednotná zemědělská družstva, Půda zemědělská, Zánik práv a povinností

Předpisy: 50/1955 Sb. § 6 49/1959 Sb. § 24

§ 120

§ 153

§ 219 40/1964 Sb. § 421

§ 58

§ 60 99/1963 Sb. § 6

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 51/1972 sb. rozh.

Právo družstevného užívania pozemkov, ktoré boli združené do spoločného družstevného hospodárenia, smrťou vlastníka pozemkov bez ďalšieho nezaniká; treba vykonať majetkové vypořádanie medzi dedičmi zomrelého družstevníka a družstvom podľa ustanovení § 58 až § 60 zákona č. 116/1966 Zb. o jednotných roľníckych družstvách.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR zo 17. 11. 1971, [2 Cz 60/71](#))

Žalobcovia J. M. a A. M. sa domáhali proti žalovanému Jednotnému roľníckemu družstvu vo V. náhrady škody a uvádzali, že družstvo pokosilo kukuricu na nimi užívanom pozemku o výmere 40 árov a poškodilo kultúru fazule a zemiakov.

Mestský súd v Bratislave zaviazal žalované JRD, aby žalobcom zaplatilo sumu 5776 Kčs s prísl. a trovy konania 304 Kčs.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Bratislave rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi A. M. trovy odvolacieho konania v sume 125 Kčs. Obidva sudy vychádzali v podstate z toho, že konanie žalovaného JRD, ktoré pokosilo a zasilážovalo žalobcami zasadenú kukuricu, bolo protiprávne, pretože žalobcovia sa po smrti svojej matky J. M. stali spoluvlastníkmi pozemku, na ktorom boli tieto plodiny vysadené, a mali právo tento pozemok užívať až do tých čias, keď ho potom MNV vo V. prikázal do užívania JRD podľa ustanovenia § 6 vládneho nariadenia č. 50/1955 Zb. o niektorých opatreniach na zabezpečenie poľnohospodárskej výroby.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že uvedenými rozsudkami súdov oboch stupňov bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Podľa obsahu spisov žalobca A. M. hospodáril na 5,04 ha poľnohospodárskej pôdy, ktorá bola neskôr rozhodnutím Miestneho národného výboru vo V. prikázaná podľa ustanovenia § 6 vládneho nariadenia č. 50/1955 Zb. do užívania žalovaného JRD vo V. s živým a mŕtvym inventárom na dobu 6 rokov. Z prikázania bolo v prospech žalobcu vypustených 0,24 ha poľnohospodárskej pôdy, a to rozhodnutím ONV v P.

Žalobca J. M. hospodáril na 11,56 ha poľnohospodárskej pôdy, ktorá tiež bola prikázaná do užívania žalovaného JRD s živým a mŕtvym inventárom s tým, že bolo z prikázania v prospech tohto žalobcu vypustených 0,20 ha poľnohospodárskej pôdy.

Matka obidvoch žalobcov J. M., ktorá hospodárila na poľnohospodárskej pôde o výmere asi 4 ha, sa v r. 1952 stala členkou žalovaného JRD. Ako členka družstva mala pridelený záhumienok o výmere 0,5 ha, z ktorých 40 árov bolo na pozemkoch, ktoré spoluvlastnila so žalobcami A. M. a J. M. v intraviláne obce. Keď J. M. zomrela, žalované JRD oznámilo žalobcom, že tento pozemok patrí družstvu, žalobcovia však na jar na tomto pozemku zasadili kukuricu, ktorú žalované JRD v auguste pokosilo a zosilážovalo, pričom podľa tvrdenia žalobcov malo poškodiť aj zemiaky a fazuľu na tom istom pozemku.

Konanie žalovaného súdy obidvoch stupňov kvalifikovali ako protiprávne, vychádzajúc z názoru, že po smrti J. M. žalobcovia, ktorí sa stali spoluvlastníkmi predmetného pozemku, mali právo tento pozemok užívať, pokiaľ ho MNV vo V. neprikázal do užívania žalovaného JRD. Tento názor je však nesprávny.

Pokiaľ ide o právo žalobcov užívať po smrti J. M. pozemok, ktorý ich matka užívala ako záhumienok, bolo treba podľa výsledkov dokazovania vychádzať z toho, že J. M. sa v r. 1952 stala členkou žalovaného JRD vo V. a členkou tohto družstva zostala až do svojej smrti. Túto skutočnosť treba posúdiť podľa právnej úpravy ustanovenia § 24 ods. 2 zákona č. 49/1959 Zb. o jednotných roľníckych družstvách, podľa ktorého k pozemkom združeným k spoločnému hospodáreniu, ako aj k pozemkom, ktoré za ne pri prevedenej hospodársko-technickej úprave pozemkov boli dané do náhradného užívania, náleží družstvu právo družstevného užívania. Podľa ustanovenia § 24 ods. 3 citovaného zákona právo družstevného užívania opravňuje družstvo užívať pozemok v rovnakom rozsahu, v akom by prislúchalo vlastníkovi; družstvo nemôže však pozemok zaťažiť ani scudziť.

Smrťou vlastníka pôdy, ktorá je v užívaní jednotného roľníckeho družstva, nezaniká právo jej družstevného užívania. To jednoznačne vyplýva z ustanovenia § 58 ods. 1 zákona č. 49/1959 Zb. o majetkovom vypořádání medzi družstvom a dedičmi zomrelého družstevníka, ktorí sa nestali členmi

družstva. Súčasťou tohto vypořádania je podľa ustanovenia § 58 ods. 3 citovaného zákona vrátenie pôdy, najčastejšie však pridelenie náhradných pozemkov, pretože vrátenie zdedenej pôdy by mohlo spravidla znamenať narušenie spoločného hospodárenia.

V predmetnej veci nebolo medzi žalobcami ako dedičmi po J. M. a medzi žalovaným družstvom vykonané majetkové vypořádanie v zmysle ustanovenia § 58 ods. 1 zákona č. 49/1959 Zb. a v dôsledku toho im v zmysle ustanovenia § 58 ods. 3 tohto zákona ani nemohla byť vrátená pôda, ktorú zdedili po svojej matke. Z toho vyplýva, že právo družstevného užívania tejto pôdy po smrti J. M. trvalo, a nie je preto správny názor, že by bolo protiprávne konanie žalovaného JRD, ktoré pokosilo a zosilážovalo na pozemku patriacom do jeho družstevného užívania zasiatú kukuricu.

Tým, že súdy obidvoch stupňov vychádzali v tejto veci z iného právneho názoru, porušili zákon v ustanoveniach § 6, § 120 ods. 1 a § 153 ods. 1 O. s. p. (súd druhého stupňa aj v ustanovení § 219 O. s. p.) a v ustanovení § 421 O. z. v súvislosti s ustanovením § 24 ods. 2 a 3 zákona č. 49/1959 Zb.